

Lekcja

Temat: Wojna polsko- sowiecka 1920 r.

Niepodległa Polska - dwie koncepcje polityki wschodniej:

W odradzającej się państwie polskim pojawiły się dwie koncepcje budowy jego granicy wschodniej.

1. Twórcą pierwszej, zwanej inkorporacyjną był **Roman Dmowski**. Zakładała ona włączenie tylko tych ziem tzw. Kresów Wschodnich, na których ludność polska stanowiła większość lub na tyle silną i dominującą mniejszość, że Polacy przy pomocy administracji państwowej zdołają zasymilować przedstawicieli innych narodowości.

2. Autorem drugiej, zwanej federacyjną był ówczesny Naczelnik Państwa Polskiego **Józef Piłsudski**. Dążył on do utworzenia skonfederowanych z Polską państw narodowych na wschodzie: Litwy, Białorusi i Ukrainy, które miały być państwami buforowymi, oddzielającymi Polskę od Rosji.

Ponieważ Józef Piłsudski był Naczelnikiem Państwa i wodzem budowanej polskiej armii przystąpił do realizacji swojej koncepcji. Armia polska miała wesprzeć wojska tych narodowości w walce z bolszewikami.

Realizacja koncepcji federacyjnej napotykała wiele przeszkód. Odradzające się państwo polskie było, bowiem w konflikcie zarówno z Litwinami, którego istotą był spór o Wilno, jak i z Ukraińcami, z którymi walczyło o Podole, Wołyń i Lwów.

Wojna przez cały okres trwania toczyła się równoległe w wymiarze militarnym i bardzo silnie zaakcentowanym wymiarze politycznym.

Trwała w latach **1919–1920**, a jej najważniejszymi epizodami militarnymi były:

- wyprawa kijowska,
- **Bitwa Warszawska**,
- kontruderzenie znad Wieprza,
- bitwa pod Komarowem
- bitwa nad Niemnem.

12 października 1920 delegacja Sejmu RP i rządu Rzeczypospolitej oraz delegacja rządu RFSRR zawarły w **Rydze zawieszenie broni** (weszło w życie 18 października), a 18 marca 1921, również w Rydze, podpisany został **pokojowy traktat ryski**, który wytyczył granicę polsko-radziecką.

Do agresji ZSRR na Polskę (1939) traktat regulował stosunki pomiędzy II Rzeczpospolitą a RFSRR, a następnie (od 1922) z ZSRR.

W rocznice bitwy warszawskiej 15 sierpnia obchodzimy święto państwowe. Jakie to święto? Przepisz temat i najważniejsze etapy wojny polsko-sowieckiej.

Historia kl. VII. SP. 22.05

bozenawol@vp.pl

Lekcja

Temat: Rządy parlamentarne w II RP.

Lata 1919-1926 to w Polsce okres rządów parlamentarnych. Powstała nowa konstytucja, ale rozdrobnienie sejmu powodowało destabilizację państwa.

Geneza

- 1919-1922 działalność Sejmu Ustawodawczego (pierwszego parlamentu II Rzeczypospolitej)
- prace nad konstytucją – z kilku projektów wybrano ostatecznie wzorowany na ustroju Francji (prawica dążyła do ograniczenia uprawnień przyszłego prezydenta spodziewając się, że zostanie nim krytykowany przez nich Piłsudski)
- utrudnieniem prac parlamentu były trwające walki o granice, w tym wojna bolszewicka
- utrudnieniem integracji państwa polskiego były znaczne różnice społeczne, gospodarcze i prawne pomiędzy dawnymi zaborami

17 III 1921 Sejm Ustawodawczy uchwalił pierwszą republikańską konstytucję Polski (tzw. konstytucję marcową).

Główne postanowienia konstytucji marcowej z 1921 r.

- ustrój parlamentarno-gabinetowy, trójpodział władz
- dwuizbowy parlament (sejm i senat)
- pięcioprzymiotnikowa ordynacja wyborcza (wybory proporcjonalne, co w rezultacie spowodowało rozdrobnienie parlamentu i niestabilność rządów)
- inicjatywa ustawodawcza – sejm i rząd
- senat – prawo weta zawieszającego
- przedterminowe rozwiązanie parlamentu – sejm większością 2/3 głosów lub prezydent za zgodą 3/5 senatu
- powszechne prawo wyborcze (głosować nie mogli tylko żołnierze w służbie czynnej)
- Rada Ministrów odpowiedzialna przed sejmem (możliwość uchwalenia wotum nieufności, co powodowało dymisję ministra)
- prezydent – wybierany na 7 lat przez Zgromadzenie Narodowe (połączony sejm i senat), uprawnienia ograniczone do reprezentowania państwa, czynności prezydenta wymagały kontrasygnaty rządowej
- niezależne sądy – sędziowie powoływani przez prezydenta, brak możliwości badania konstytucyjności ustaw
- równość obywateli (zniesienie przywilejów stanowych), nietykalność własności prywatnej, wolność słowa i korespondencji

Parlament 1922-1926

W 1922 wybrano sejm i senat pierwszej kadencji. Mandaty poselskie uzyskało aż 14 ugrupowań. Żadne ugrupowanie nie uzyskało większości. Oto ważniejsze:

- 1) Chrześcijański Związek Jedności Narodowej (Chjena) – 37% mandatów
- 2) Polskie Stronictwo Ludowe “Piaś” (PSL – Piaś) – 16% mandatów poselskich
- 3) Polskie Stronictwo Ludowe “Wyzwolenie” (PSL – Wyzwolenie) – 11% mandatów poselskich
- 4) Polska Partia Socjalistyczna (PPS) – 9% mandatów poselskich
Narodowa Partia Robotnicza (NPR) – 4% mandatów poselskich

Rozdrobnienie parlamentu powodowało zawieranie nietrwałych koalicji rządowych (wyjątkiem był istniejący prawie 2 lata ponadpartyjny rząd Władysława Grabskiego, powołany do naprawy finansów publicznych, ale też w końcu obalony).

Prezydenci RP okresu rządów parlamentarnych

11 XII – 14 XII 1922r. Gabriel Narutowicz (wybrany głosami lewicy i mniejszości narodowych przy sprzeciwie prawicy, zamordowany przez artystę-malarza Eligiusza Niewiadomskiego w gmachu “Zachęty” w Warszawie)

20 XII 1922 – 14 V 1926r. Stanisław Wojciechowski (ustąpił ze stanowiska w wyniku “zamachu majowego”)

Skutki

- niestabilność władzy wykonawczej (od I 1919 do V 1926 było aż 13 rządów)
- narastające konflikty między politykami i zwolennikami różnych ugrupowań (łącznie z fizyczną agresją)
- brak zaufania obywateli do polityków, obwinianych o partyjniactwo

Niepowodzenie rządów parlamentarnych było przyczyną tzw. zamachu majowego.

Przepisz temat, zapoznaj się z tematem, napisz, jak według konstytucji marcowej z 1921 roku można było rozwiązać parlament.